

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

«Στίχοι» Ἀγγέλου Σικελιανού.— «Μυστικὲς λειτουργίες», Ἡλία Βουτιερῖδη.— «Ὁ ποιητὴς Γρυπάρης» Μιλτου Κουντουρά.

— Οἱ «Στίχοι» τοῦ ποιητῆ Ἀγγέλου Σικελιανού, περιέχουν εικοσι δύο τραγούδια του, πού μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τυπωθήκανε αλλοτὲ στο «Νουμά». Ὁ Λευκαδίτης ποιητὴς ἔχει μιὰν ἐξαιρετικὴ μεγαλοστομία, πού ὑψώνει τῆς ποιητικῆς του εἰκόνες στους οὐρανούς τῆς φαντασίας. Τὸ ὕφος του ἀδρό καὶ σκληρό, ἔχει τὴν ἰδιαιτέρη ἀτομικότητά του, καὶ ἡ ἔκφρασή του, ὄχι πάντα μὲ σαφήνεια, ἔχει βάθος καὶ νόημα ἀρκετὰ ποιητικὸ. Τὰ στοιχεῖα τῶν τραγουδιῶν του Σικελιανού, πλούσια καὶ καλοβολεμένα, μᾶς παρουσιάζουν ἓνα ἔργο ἀξίω προσοχῆς. Ἐξὼν ἀπὸ τὰ πατριωτικὰ του ποιήματα, ὅπου ξενακούμενοι οἱ τριμμένες ἐθνικιστικὲς ψαλμωδίες,—ὅλα τ' ἄλλα τραγούδια πού εἶναι ζωὴ καὶ νους, σηματοδοτοῦνται μὲ τὴν πρωτοτυπία τους ἐκείνη, πού γιὰ πολλοὺς στέκεται ἀληθινὴ καὶ ἀγνή εὐχαρίστηση. Τυπώνουμε δὴ τὴν «Αναδυομένη»:

Στὸ ρόδινο μακάριο φῶς, νάμαι, ἀνεβαίνω τῆς αὐγῆς,
Μὲ σηλωμένα χέρια·
Ἡ θεία γαλήνη μὲ καλεῖ, τοῦ πέλαου, ἔτσι γιὰ νὰ βγῶ
Πρὸς τὰ γαλάζια αἰθέρια·

Μὰ ὦ, οἱ ἀξάφνες πνοὲς τῆς γῆς, πού μὲς στὰ στήθια
Καὶ ἀκέρια μὲ κλονίζουν! (μοῦ χυμῶν
Ὁ Δία, τὸ πέλαγο εἰν'βαρὺ καὶ τὰ λυτὰ μου τὰ μαλλιά
Σὰν πέτρες μὲ βυθίζουν!

Ἄδρες τρεχάτε—ὦ Κυμοδὴ, ὦ Γλαύκη—ἐλάτε πιά·
Τὰ χέρια ἀπ' τῆ μασκάλης, (στε μου
Δὲν πρόσμενα ἔτσι μονομιάς παραδομένη νὰ θροεθῶ,
Μὲς στοῦ Ἥλιου τὴν ἀγκάλη.

— Οἱ «Μυστικὲς λειτουργίες» τοῦ Ἡλία Βουτιερῖδη, εἶναι ποιητικὸ βιβλίον πού περιέχει ὄλο σονέττα. Κάμποσ' ἀπ' αὐτὰ εἶναι τυπωμένα σὲ παλιούς τόμους τοῦ «Νουμά». Ὁ ποιητὴς ἔχει τὸ χάρισμα τῆς φροντισμένης φόρμας, στὴ φράση καὶ στὴν ἀπόδοση τοῦ ὅ,τι αἰσθάνεται. Κι ἂν ὅλα τὰ δεκατετράστιχα δὲν εἶναι τῆς ἴδιας ἀξίας, ὅμως σταματᾶ κανεὶς συχνὰ σὲ τραγούδια, σὰν τὸ ἀκόλουθο, πού ἐπιγράφεται «Στὴ γυναικὰ μου»:

Παράξενο καὶ σὺ μὴ θρεῖς ἂν τόση
χαρὰ καὶ λύπη ἔχω ἐδῶ μέσα ἐνώσει.
Πάντα γιὰ μὲ γραμμένο εἶναι τὸν πόνο
νὰ σμίγω, ὅταν καὶ τῆ χαρὰ σιμόνω.

Κι ἀφοῦ ὅλη τὴν ψυχὴ μου φανερώνω
τραγουδῶ ἐπάνω στὸ δικό της τόνο.
Σωστὴ ἢ ψυχὴ μου εἰκόνα τῆς νὰ δώσῃ
θέλει σ' ὅποιον θελήσῃ νὰ μὲ τρώσῃ.

Κ' ἔτσι μιλῶ σὰν ἄνθρωπος, πού ἀφίνω
τὴν ψυχὴ μου νὰ λήῃ πόσο ὑποφέρω
κι ἀπὸ τὸ ποτήρι τῆς χαρᾶς σὰν πίνω.

Ξέρεις πὼς σ' ἀγαπῶ καὶ ὅτι εἶσαι ξερῶ
γιὰ μὲ ἢ χαρὰ· μὰ ζῶ καὶ πονεμένος
γιατὶ εἶμαι γιὰ τὴν ἐποχὴ μας ξένος.

— Βγήκε σὲ μικρὸ βιβλίον ἡ ὀμιλία τοῦ Μιλτου Κουντουρά γιὰ τὸν ποιητὴ Γρυπάρη, πού ἔγινε τὸν περασμένο χειμῶνα στὴ Χιό. Κι ἂν μὲ φιλότιμη προσπάθεια μᾶς ξετυλίγει τὸ θαυμασμό του γιὰ τὸν τραγουδιστὴ τοῦ «Ἰσκιου τῆς καρδιάς», ὅμως ὁ φιλολογικὸς μεσσιανισμὸς του γιὰ τὸν Ἀγαμενόμενο, τὸ Μοναδικὸ καὶ τὸν Ἀσύγκριτο, μοροῦσε, θαρροῦμε, νὰ λείπει. Τὸ αὐριο, στὰ Γράμματα, κτῶς καὶ παντοῦ, θὰ εἶναι πλημμυρισμένο ἀπὸ Δημοκρατία.

Ἡ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΣΤΑ ΣΒΟΛΕΙΑ

Στὸ 17ο Δημοτικὸ σχολεῖο, τῆς οδοῦ Σαρῆ, εἶχαν εἰδοποιήσει πὼς ὁ Φιλήντας θὰ μιλοῦσε γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα κτλ. Ἀπὸ ἐχτίμηση πρὸς τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀπὸ περιέργεια νὰ δῶ πὼς πάει ἡ μεταρρύθμιση τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσης, ἔτρεξα πρῶτος. Ἀνόμεσα στὸ λαϊκὸ ἀκροατήριον καὶ μπροστὰ στὸν ἐπιθεωρητὴ καὶ τὸν ἀξιολογῆσαν κ. Πάλλη καὶ μερικὸς δασκάλους, ὁ Φιλήντας, χιουμοριστὴς καὶ δεινὸς ἐκλαϊκευτὴς τῆς ἐπιστήμης, ἀνάλυσε τὸν ἀγῶνα τὸ γλωσσικὸ τοῦ δημοτικισμοῦ, πείθοντας καὶ τοὺς πικρὸ ἀντιγνώμονες ἀκροατῆς του—φτάνοντας καὶ νὰν τοὺς ἐνθουσιάσει ἀκόμα — ὅτι τὸ δημοτικὸ σχολεῖο τώρα καὶ ἐξῆς θὰ μᾶς δίνει πολίτες, πού θὰ νοιώθουν ἀπὸ γλώσσα, πού θὰ ἔχουν τὴ δύναμη νὰ μοροῦν νὰ ποῦν τῆς δυὸ σκέψης των λεύτερα καὶ δυνατὰ. Στὸ τέλος ἐδιαβάστηκαν ἐκθέσεις ἀπὸ παιδιὰ 10 χρονῶν, πού εἶναι τὰ πρῶτα δείγματα τῆς φειτεινῆς προσπάθειας μόνο, καὶ μὲ παιδιὰ πού ἔχασαν τὰ περασμένα χρόνια των μὲ τὸ παλιὸ πρόγραμμα. Καὶ δόξα τῷ Θεῷ, εἶδαμε, κείνο, πού πολὺ φυσικὰ γίνεται σ' ὅλα τὰ ἔθνη, τὰ παιδιὰ μὲ λίγη βοήθεια τοῦ δασκάλου νὰ μοροῦν νὰ διατυπώνουν σωστὰ, μὲ παιδιὰτικὴ εὐκιρηνία καὶ φυσικότητα καὶ παραστατικότητά κείνο πού θέλουν νὰ ποῦν κ' αἰσθάνονται. Ὁ κ. Βαχαβιάλος ἔπρεπε καλώντας τοὺς δασκάλους ὅλους τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιᾶ νὰ διατάξει νὰ ἐπαναληφτεῖ αὐτὴ ἡ ἱστορικὴ τελετὴ, ἐνώπιον καὶ ἐπισημῶν μάλιστα, γιὰ νὰ πειστεῖ καθαρὰ καὶ ξάστερα ὁ δασκαλικὸς κόσμος, πού ἀκόμα ἀντιδρᾷ στὴν ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση, πὼς τὸ ἔθνος μὲ μιὰ τέτοια ἐργασία σὲ δέκα χρόνια θὰ ὑψοθεῖ σὲ ἀγνώριστο ἐπίπεδο πνευματικὸ.

Π. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Καθηγητῆς

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑ

Φίλε «Νουμά»,

Τὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστία», κατὰ μίμησιν τοῦ Ζηκάκη, ἔβγαλε ἕνα τόμο νεοελληνικά διηγήματα καὶ ἀναγίγγελλε πὺς ἔχει ἕτοιμο καὶ τὸ δεύτερον. Τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν συλλογὴν τῶν διηγημάτων αὐτῶν τὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας» τὴν ἀνέθηκε στὸ λόγιον καὶ ἡμερολόγιον κ. Κ. Σκόκου, καὶ ὁ κ. Ἡμερολόγιος, ὅπως εἶδα ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τόμου καὶ ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τοῦ δευτέρου, πού τἀναγγέλλει στὴν τελευταία σελίδα τοῦ πρώτου, εὐσυνείδητα δουλεύοντας, ἀπέκλεισε ἀρκετὰ γνωστὰ ὀνόματα λογιῶν, πού ἔχουν προσφέρει στὸ νεοελληνικὸ διήγημα κάτι, ἂν ὄχι ἀνώτερον, ἴσο τοῦλάχιστο μὲ κείνο πού πρόσφερε ὁ κ. Μαρίνος Σιγούρος λ. χ. καὶ ὁ Μαρίνος Φαλιέρος, καὶ οἱ οἱ διάφοροι Μαρίνοι τῆς φιλολογίας μας. Ἐντύπωση μάλιστα μεγαλύτερη μοῦκαμε ὁ ἀποκλεισμός ἐνὸς γνωστότατου λογογράφου, πού ἀκόμα ὁ καθημερινὸς καὶ περιοδικὸς τύπος μιλάει γιὰ ἕνα πολυσέλιδο διήγημά του, πού μεταφράζεται καὶ ὅλας καὶ στὰ Γερμανικά. Ὁ ἀποκλεισμός αὐτὸς ἔχει λόγους, καθὼς ἔμαθα, καθαρὰ οικονομικούς. Δηλ. ὁ συγγραφεὺς ζήτησε πηνήντα ψωροδραχμὲς γιὰ ἕνα διήγημά του, πού θὰ τὸ ἐμπορευότανε ἢ ἑταιρία «Κολλάρου — Σκόκου», καὶ ὁ κ. Ἡμερολόγιος πού, καθὼς μαθαίνω, ὅλη αὐτὴ τὴ δουλιὰ τὴν ἔκανε χάρισμα, ἀπὸ ἀγνὸ ἐνδιαφέρον μονάχα γιὰ τὰ νεοελληνικά γράμματα, θεώρησε ὑπερβολικὴ τὴν ἀξίωση τοῦ συγγραφέα καὶ τὸν... ἀπέκλεισε! Ὁ κ. Ἡμερολόγιος, βλέπετε, δὲν τὰ κτάρειρε ἀκόμα νὰ συγχρονιστεῖ καὶ νὰ τὸ χωνέψει πὺς πέρασε πιά ἀνεπιστρεπτεῖ, μὲ τὸ συμπάθειον, ὁ καιρὸς πού δένανε τὰ σκυλιὰ μὲ τὰ λουκάνικα, καὶ οἱ ἐκδότες ἡμερολογίων χτίζανε μέγαρον, πληρώνοντας τοὺς συνεργάτες τους μὲ... δῶδα, πού ἢ ἀγοραία τῆς ἀξίας ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀξία τῆς Ἀργεντινῆς δεκάρας.

Δικός σου
ΑΔΟΞΟΣ

Υ. Γ. — Δὲν εἶδα στὸν κατάλογο νἀναφέρεται τὸνομα τοῦ Μήτην Καλαμά, πού ὁ «Πράσινοσ διρός» του, ἄλλα πρωτοτυπώθηκε στὸ «Νουμά», μεταφράστηκε ἀπὸ τὸν Γερμανικὸν καὶ Γαλλικόν, οὔτε τὸνομα τοῦ Δημοσθένη Ζήλου, πού τὰ «Θεσσαλικά διηγήματα» του ἔκαμαν δυνατὴ ἐντύπωση, οὔτε τόσα ἄλλα ἀκόμα. Κι ὁμοσ κτλ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν καὶ ἐποικισμοῦ ἐν τῇ Βαλκανικῇ κατὰ τὰ ἔτη 1919—1920.

Ὁ κ. Α. Α. Πάλλης, γενικὸς οικονομικὸς ἐπιθεωρητῆς, τύπωσε στὴν Πόλιν τὴ μελέτη αὐτὴ, πού μέσα στις λίγες σελίδες ἐξετάζει τὸ σπουδαιότατον αὐτὸ ζήτημα πού δείχνει μὲ ποιὸν τρόπο μπορεῖ νὰ λυθεῖ ἀποτελεσματικὰ τὸ νῦν πρόβλημα τοῦ ἐποικισμοῦ πού δημιουργήθηκε ἀπὸ τὸν πανευρωπαϊκὸν πόλεμον, Ὁ κ. Πάλλης χρημάτισε γεν. γραμματέας τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν

προσφύγων τῆς Μακεδονίας καὶ ἔτσι ἔχει ἀποχτήσει αὐθεντία στὰ τέτια ζητήματα.

—Τραγοῦδια τοῦ Βλάμη (ἔκδοσιν Γ' δρ. 2).

Βγήκανε σὲ τρίτῃ ἔκδοσιν καὶ πωλοῦνται στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου (Σταδίου 42) τὰ γλεντζέδικα τραγοῦδια τοῦ Βλάμη πού πρωτοτυπώθηκαν στὰ 1907 στὸ «Νουμά».

—Πολ. Ροδοκανάκη: «Ἡ Βασίλισσα καὶ αἱ Βυζαντιναὶ ἀρχοντισσῆς» Ἐκδοτῆς Μιχ. Ζηκίης δρ. 7.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ν. Σκαλι. Πρῶτον νὰ προσπαθήσεις νἀποχτήσεις τὴ συνήθειαν νὰ λὲς ἐκεῖνον πού θέλεις νὰ πείς, δεύτερον νὰ γυμναστῆς νὰ τὸ λὲς σὲ σωστοὺς στίχους, πού δὲν τὸ κάνουν ἀκόμα τῆλα ἔρχονται καὶ β. π. — κ. Γ. Α. Κασ. Ὁ «ὕνερος (;) θρύλος» εἶναι ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἔμπροσ. Ὁ πρῶτος στίχος ὅμως κακός: οἱ χασμωδῆς πάρα πολλῆς: οἱ κακοφωνίης κάμποσες: «Κεῖ πού καὶ κείος ἐπνίγηκε». — κ. Κ. Περιφ. Τὸ εἶπαμε πὺς εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ προφταῖνουμε ὅσα μᾶς στέλνουν. Ἡ μαργαρίτα καλὰ στιχογραφήμενη, μὰ δὲ μᾶς πολυαρέσει. — κ. Γ. Ζαγλ. Κανένας λόγος γι' ἀπελπισία. Μὴ ξεχνᾶτε αὐτὸ πού εἶπαμε ἀπὸ δῶ χίλιες φορὲς, πὺς—μ' ὅλη τὴ διάθεσή μας νὰ ἐνδραρῶνουμε τοὺς νέους—δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ μοναδικὸς προορισμὸς μας. Ἐχετε ὑπόψιν πὺς ὅταν ὑπάρχει κατῆτι, θὰ φανεῖ. Φτάνει νὰ δουλεύει κανένας. — κ. Μ. Γ. Καρ. Θὰ σ' ἔχομε ὑπόψιν. Ὑπομονή.— κ. Μ. Γιανν. Καὶ βέβαια μπορεῖς. Ἡ «ζωή» προπάντων δείχνει πὺς ἔχεις πρωτοτυπία, πού μὲ λίγη περισσότερη μαστοριά, θὰ δώσει καλοὺς καρπούς—δηλαδὴ ἀνθια γιὰ καρπούς, πού τοὺς βλέπουν οἱ δόλιοι οἱ ποιητέ! — κ. Μαχ. Μ. Λάβαμε τὰ μάγια. Θὰ τὰ δημοσιέψουμε ἂν δέχῃσαι νὰ τὰ διορθώσουμε κάπως. — κ. Π. Βασ. Πολὺ γρηγορὰ ξεμπερδεύεις στὸν «πόδο» σου τὴν ὀμιλία ἔτσι πού κατανατὰ κοινοτοπία, δηλαδὴ ὅλο τὸ πεσογράφημά σου κατάνται νὰ λέει πὺς:

Καὶ τὸ πουλι θέλει κλαρὶ καὶ τάνθος φῶς γυρεύει

Κι ὁ ποῦχασε τὴν λευτεριά, τὴν λευτεριά λατρεύει.

Νὰ πούγινε καὶ λιανοτράγουδο πού σου τ' ἀφιερῶνουμε! — κ. Δυσ. Μαγμ. Χωρὶς κομπλιμέντα, ἔχεις ποίησιν καὶ τὰ θέματά σου—νατολίτικα—εἶναι πλούσια καὶ ἀνεκμετάλλευτα ἀκόμα. Πρέπει ὅμως νὰ μελετήσῃς τὸ στίχον γιὰ τὸν μεταχειρίζεσαι ἄσκημα. Ἀκόμα νὰ καθαρίσῃς τὴ δημοτικὴ ἀπὸ μερικὰ «βρισκόμενος». — Κάλφα Ἡ ὑπόθεσιν βέβαια, ἂν καὶ ὄχι ἀσυνήθιστη, καλὴ—τὸ πὺς εἶναι ἀληθινὴ ἱστορία δὲν ἔχει πολλὴ σημασία στὴν τέχνη πού γυρεύει ἀληθινούς ἀνθρώπους καὶ μὴν ἔχουν ὑπάρξει ποτέ. Ὅμως τὸ γράφημά σου θέλει ἀκόμα αἰγύρισμα. Ἀπόφευγε νὰ φιλοσοφεῖς ἀπὸ τὸ πρῶτον πὺς στὴ διήγησή σου ἄφρισε νὰ βγαίνει μονάχῃ τῆς ἢ φιλοσοφία σου.— κ. Ἀσπ. Γιαν. Καλὸ τὸ ποίημα. μὰ μεγάλο καὶ δὲν μποροῦμε νὰ σου τάξουμε τίποτα, Ἡ παρωδία θὰ δημοσιευτεῖ. Τῆλα δυὸ μικροὺ ἀκία δὲν τὰ εἶδαμε. Τὸ «σάμπικος ταμπάκος» καὶ τὸ «Μπαλιά» ἀκατανόητον γιὰ μᾶς, Ὅπως νᾶναι νὰ μὴν ἔχεις τὴν ιδέα πὺς μᾶς κουράζεις—τὸ ἐναντίον, ὅπως λένε στις κυρίες. — κ. Εβ. Μαγμ. Ἐφέρις τὴν ἀντιπάθειά μας γι' αὐτὸ τὸ εἶδος τοὺς στίχους πού δὲν εἶναι στίχοι καὶ ποῦκᾶναν τὸ Ράσκιν νὰ εἰπεῖ πὺς εἶναι ἢ συφορὰ τῆς μὸδεργας—τότε—ποίησης.

Οἱ σελίδες 1, 2, 15 καὶ 16 τοῦ σημερινοῦ φύλλου κὸβουνται καὶ μπαίνουνε γιὰ ἐξώφυλλον στὸν τόμον.